

П. С. Кжршовски

ВАСИЛ ИВ. ЛЕВСКИ—Дяконът за възпита- нието на народа.

По случаи 50 годишнината от трагичната кончина на неустрашимия организатор на местните частни тайни революционни комитети в страната, смелия апостол, революционер и борец за свободата на нещастния поробен и огнетен български народ Васил Ив. Левски—Дяконът, за навременно считам да възпроизведа от мемоарите — споменни записки на покойния ми баща, Сава П. Хр. Кжршовски*), адвокат, съратник на Левски, Ангел Кжнчев, Стефан Стамболов, Каравелов и др. следните редове:

„

— И дума за сравнение на нашия народ с турския—, възрази Левски на Ангел Кжнчев. не може да става. Нашия— е трудолюбив, пжргав и пестелив, а такжв народ е с блестяще бждаще. Турския—напротив е ленив, невеж, неподвижен и разточителен, а такжв народ,—економически, ще се разложе . .

— Но фанатизжма му, казах аз, е голям.

— Да, ме прокжсна Левски, и именно този религиозен и национален фанатизжм е крепил и крепи —турската империя, но разточителността значително я разслаби и рухванието ѝ е неминуемо.

— И за ускоряване на това рухване, каза кжнчев, ний трябва да подготвим нашия народ да бжде готов.

— А за да бжде готов, продължи Левски, нашия пестелив, здрав и трезвен народ, ний трябва да го възпитаваме в духът на националността, в духът на Отец Паисиевата история, да го пробудим от дълбокия пет вековен сжн и да му кажем да не се срамува да се нарича българин, защото и ние сме имали царство и господарство, славно минало, царе: Крум страшний, Борис, Симеон Великин, Братята Асеневци и др., златен век и славна история; имали сме и пак ще имаме свобода, правда и ред, царство и господарство и пр.

— И тжкмо в този дрх, проговори учителя Робовски, ний с учителя Никифор П. Константинов, възпитаваме не само младото поколение—учениците, но и бащите и братята им, като ги запознаваме с нашата история, с нашето славно минало и ги подготвяме за ревностни и деятелни членове на тайната революционна организация, нещо добре известно и на Кжршовски и на дедо Духовник Отец Галиктион Хилендар-

*) Починал през ноца на 26-срещу 27 март 1913 г. в гр, Елена.